

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Схвалено Вченою радою УНУ
(протокол від 14 серпня 2025 р., № 13)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Уманського
національного університету

Владилена СОКИРСЬКА

Введено в дію наказом в.о. ректора
від 14.08.2025 № 01-16/34/од

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ
В УМАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання академічному плагіату в Уманському національному університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну експертизу», інших нормативно-правових актів, Статуту Уманського національного університету, Кодексу академічної доброчесності Уманського національного університету.

1.2. Метою цього Положення є створення ефективної системи виявлення, запобігання та реагування на випадки академічного плагіату в Уманському національному університеті, формування серед учасників освітнього процесу високого рівня академічної культури, поваги до інтелектуальної власності, дотримання принципів академічної доброчесності та підвищення персональної відповідальності за якість освітньої та наукової діяльності відповідно до Кодексу академічної доброчесності Уманського національного університету і вимог чинного законодавства України.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. **Автор** – фізична особа, яка власною творчою працею створила твір.

2.2. **Твір** – результат інтелектуальної (зокрема наукової, навчально-методичної, творчої) діяльності автора чи колективу авторів, зафіксований на паперовому або електронному носії (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, дисертація, автореферат дисертації, бакалаврська, магістерська, курсова робота, есе, реферат тощо).

2.3. **Академічна доброчесність** – сукупність етичних принципів і встановлених законом правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу в ході навчання, викладання та здійснення наукової діяльності для забезпечення довіри до результатів освіти та наукових досліджень.

2.4. **Академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) результатів чужих наукових, творчих, навчально-методичних робіт під власним ім'ям без зазначення авторства, а також відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідних покликань на джерело.

2.5. **Самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних, раніше опублікованих результатів досліджень як нових наукових результатів без відповідних покликань на попередні публікації.

2.6. **Цитата** – відносно короткий фрагмент з опублікованого твору (у друкованій або електронній формі), використаний іншою особою у власному творі з обов'язковим зазначенням автора та джерела цитування для пояснення або підтвердження власних тверджень.

2.7. **Оприлюднення твору** – дія, що вперше робить твір доступним для необмеженого кола осіб (публікація в друкованому чи електронному вигляді, розміщення в репозитарії, на вебсторінці університету, у фахових виданнях тощо).

2.8. **Оригінальність твору** – кількісний показник (у %), який характеризує співвідношення авторського тексту, що не має текстових збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу тексту твору.

2.9. **Запозичення (текстові збіги)** – фрагменти тексту твору, які дослівно або з незначними змінами відтворюють тексти інших авторів або власні раніше опубліковані тексти.

2.10. **Парафраз** – переказ чужих думок, ідей або текстів своїми словами зі збереженням суті, без належного оформлення цитування і покликання на джерело.

2.11. **Компіляція** – створення тексту шляхом запозичення та поєднання фрагментів творів інших авторів без поглибленого самостійного дослідження та без достатньої авторської інтерпретації матеріалу.

2.12. **Фальсифікація** – свідоме викривлення інформації або модифікація вже наявних даних, результатів дослідження для отримання бажаних результатів.

2.13. **Фабрикація** – вигадкування, підробка даних чи фактів, використовуваних в освітньому або науковому процесі.

2.14. **Експертний висновок** – офіційний документ, що фіксує результати перевірки твору на наявність академічного плагіату та визначає рівень оригінальності перевіреного твору.

3. ПЕРЕЛІК РОБІТ ТА ПРОЦЕДУРИ ПЕРЕВІРКИ ЇХ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

3.1. Обов'язковій перевірці на академічний плагіат підлягають:

- творчі роботи здобувачів вищої освіти: кваліфікаційні (дипломні) роботи (проекти), курсові роботи, статті, тези доповідей;
- науково-методичні праці, авторами яких є педагогічні та науково-педагогічні працівники Університету: підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки, монографії, а також дистанційні курси тощо;
- твори, зокрема рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів) Університету;
- дисертаційні праці, автореферати.

3.2. В Університеті діє принцип нульової толерантності до академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Будь-який виявлений факт таких порушень є неприпустимим і призводить до відмови допущення твору до подальшого розгляду, захисту або оприлюднення, а також інших заходів відповідно до чинного законодавства та Кодексу академічної доброчесності Уманського національного університету.

3.3. У тексті, допущеному до захисту, друку тощо, не повинно бути академічного плагіату, компіляції, фальсифікації або фабрикації. Будь-яка робота, у якій встановлено факт академічного плагіату незалежно від його

обсягу, автоматично повинна бути відхилена від подальшого розгляду без права повторного подання в поточному процедурному циклі,.

3.4. Кількісним критерієм оцінювання оригінальності текстів є показник відсотка оригінального авторського тексту, визначений автоматичною системою перевірки. Університет для різних текстових робіт може встановлювати гранично допустимі мінімальні рівні оригінальності (у методичних вказівках для написання кваліфікаційних (дипломних) робіт (проєктів), курсових робіт; у вимогах журналів; у вимогах оргкомітету тощо), порушення яких призводить до автоматичного відхилення роботи від проходження подальших процедур.

3.5. Текстові запозичення в перевірених роботах визнано допустимими (правомірними), якщо вони:

- є загальноновживаними термінами, усталеними виразами або мовними конструкціями, характерними для відповідної галузі знань;
- є власними назвами (іменами, назвами установ, організацій, проєктів, джерел чи творів, які є предметом дослідження);
- представлені належно оформленими цитатами або бібліографічними покликаннями;
- є елементами самоцитування з відповідним оформленням покликань на власні попередні праці.

3.6. При ухваленні остаточного рішення про допущення роботи до оприлюднення, публікації чи захисту враховують специфіку конкретного виду роботи (стаття, монографія, дисертація, кваліфікаційна (дипломна) робота (проєкт) тощо), галузь знань і спеціальність.

3.7. Перевіряють роботи на наявність академічного плагіату перед поданням матеріалів:

- на розгляд комісії із захисту (курсів роботи);
- засідання кафедри/кафедр із попереднього захисту кваліфікаційних (дипломних) робіт (проєктів) і дисертаційних досліджень;
- редакційних колегій (статті та інші матеріали, подані до наукових журналів Університету);
- оргкомітетів (статті, тези доповідей тощо);
- науково-методичних комісій факультетів і науково-методичної ради Університету (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки, монографії, а також дистанційні курси тощо).

3.8. Для цього:

- представник кафедри (для творів здобувачів вищої освіти: кваліфікаційні (дипломні) роботи (проєкти), курсові роботи);
- автор (або авторський колектив) (для дисертаційних праць і авторефератів, підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій, методичних вказівок, монографій, а також дистанційних курсів тощо);
- технічний секретар наукового журналу Університету чи секретар оргкомітету заходу наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів)

не пізніше ніж за 10 робочих днів до дати оприлюднення твору (захисту чи подання до друку) повинен надати електронну версію роботи у відділ моніторингу якості освіти.

Фахівці відділу моніторингу якості освіти проводять перевірку відповідного твору на текстові збіги та передають відповідній особі звіт подібності, сформований спеціалізованою програмою перевірки.

3.9. Процедура розгляду результатів перевірки:

3.9.1. Первинна оцінка відділом моніторингу якості освіти: технічна перевірка відповідного твору на текстові збіги і передавання матеріалів відповідній особі.

3.9.2. Якщо показник оригінальності нижчий за встановлений мінімальний рівень для цього виду роботи, її автоматично відхиляють і повертають авторові для доопрацювання. Якщо показник відповідає мінімальному рівню або перевищує його, роботу передають далі за процедурою.

3.9.3. Фіксація рішень.

Для кваліфікаційних, курсових, дисертаційних робіт – рішення про відсутність академічного плагіату оформлюють протоколом засідання кафедри або екзаменаційної комісії.

Для наукових статей, тез, монографій – протоколом засідання редакційної колегії або рішенням головного редактора журналу.

Для навчальних видань і методичних матеріалів – протоколом науково-методичної комісії факультету або науково-методичної ради.

Для матеріалів конференцій і семінарів – протоколом оргкомітету.

3.10. Перевірку наукових, кваліфікаційних та інших робіт на наявність текстових збігів проводять із застосуванням спеціалізованих програмних засобів, які Університет використовує на підставі укладених договорів чи інших правових підстав.

3.11. У разі незгоди з висновками перевірки на наявність академічного плагіату автори мають право оскаржити результати у формі апеляції.

Апеляцію подають на ім'я ректора (для наукових і науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів) або на ім'я декана факультету (для здобувачів) не пізніше наступного робочого дня після отримання результатів перевірки. Для розгляду апеляції згідно з розпорядженням ректора (декана) створюють спеціальну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляційну заяву протягом двох робочих днів із моменту свого створення. До складу комісії, яка розглядає апеляцію студентів, обов'язково включають представника студентського самоврядування. Про дату, місце та час засідання апеляційної комісії заявника повідомляють через доступні засоби комунікації не пізніше ніж за 24 години до його проведення. У разі відсутності заявника на засіданні без поважних причин апеляційну заяву не розглядають. За результатами роботи комісії оформлюють остаточний експертний висновок (Додаток 1), який підписують голова комісії, усі її члени та особа, яка подала апеляцію.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ)

5.1. Твір не допускають до захисту, оприлюднення або рекомендування до друку в разі встановлення наявності академічного плагіату в роботі або визначення показника оригінальності твору як неприйняттого.

5.2. У разі, якщо роботи здобувачів вищої освіти не мають чітко визначеного для відповідного виду робіт показника оригінальності, їх не допускають до захисту. Такі роботи повертають авторам для доопрацювання.

5.3. Відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності, зокрема за академічний плагіат в уже оприлюднених роботах, настає відповідно до вимог Кодексу академічної доброчесності Уманського національного університету та чинного законодавства України.

5.4. За порушення правил і норм академічної доброчесності (академічний плагіат) педагогічні і науково-педагогічні працівники можуть бути притягнуті до таких видів відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи у присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати визначені законом посади;
- догана;
- недопущення до участі в конкурсі на заміщення вакантної посади;
- позбавлення на певний строк премій і надбавок, інших заохочень, визначених чинним трудовим законодавством, Колективним договором, внутрішніми нормативними документами.

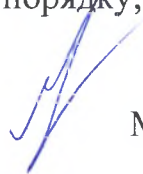
5.5. За порушення правил академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнуті до таких основних видів відповідальності:

- скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

5.6. За дії (бездіяльність), що Законом України «Про освіту» визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності на основі підстав та в порядку, визначених законом.

РОЗРОБНИК:

проректор з науково-педагогічної роботи

Михайло МАЛЬОВАНІЙ

Експертний висновок апеляційної комісії

Комісія розглянула _____ *(вид і назва роботи)* _____, автора (ів)

_____,
врахувала наведені заявником аргументи на захист своєї роботи та ухвалила
рішення: *(вказати подальшу дію щодо роботи: допущено до друку чи захисту;
не допущено до друку чи захисту).*

Голова апеляційної комісії:

Члени комісії:

Заявник:

ПІБ

ПІБ

ПІБ

ПІБ

ПІБ

дата